

Informatie

Wat kan toeval toch mooi zijn... Natuurgebied Peazemerlannen in het noorden van Fryslân is daar een prachtig voorbeeld van. Want dankzij een extreem zware storm ontstond aan de rand van de dorpen Peasens en Moddergat een natuurgebied van grote waarde. Ooit sloeg hier het beukende water een gat in de dijk en kreeg de Waddenzee vrij spel in het noordelijke deel van de polder. Zo ontstond een bijzonder natuurgebied met kwelder en zomerpolder. Ook museum 't Fiskershúske aan het Fiskerspaad in Moddergat is een bezoek meer dan waard. In vier authentieke huisjes worden voorwerpen en documenten geëxposeerd die herinneren aan de oude kustvisserij en het leven van de bewoners van het dorp.

Wandelroute

De wandeling van ongeveer vijf kilometer voert van de Deltadijk via de zomerdijk weer terug naar de Deltadijk. Lopen op de dam is mogelijk. Heen en terug is dat in totaal drie kilometer. Samen is de wandeling acht kilometer.

Parkeren

Er zijn twee parkeerplaatsen aan de rand van het natuurgebied.

Informatiepaneel

Informatie over de Peazemerlannen is te vinden op twee informatiepanelen.

Bereikbaarheid

Natuurgebied Peazemerlannen is prima te bereiken met de auto en met het openbaar vervoer. Er is een bushalte in Peasens.

It Fryske Gea
Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag
Tel. (0512) 38 14 48
E-mail info@itfryskegea.nl
Website www.itfryskegea.nl

Wandelen in de Peazemerlannen

Buitendijkse

'zilte' parel

in noordelijk Fryslân

Rotganzen

Gerande schijnspurrie

Met zijn slikvelden, kwelder, zomerpolder en een weergaloos uitzicht op de Waddenzee is natuurgebied Peazemerlannen een buitendijkse (zilte) parel van It Fryske Gea in noordelijk Fryslân. Het prachtige gebied bij de dorpen Paesens en Moddergat is het hele jaar door bijzonder in trek bij vogels. Zij zorgen voor passende 'filmmuziek' bij de schitterende vergezichten waarop je als wandelaar wordt getraakteerd.

Tekst: Henk Dilling
Foto's: Dico de Klein, Hans Pietersma en Teun Veldman

We maken de wandeling samen met Jan Jelle Jongsma, districts-
hoofd Noard van It Fryske Gea. Hij is kenner van het gebied en
een enthousiast verteller. Nadat we de auto hebben geparkeerd in
Paesens lopen wij eerst de pier op. Dankzij deze dam kun je een
aardig eind de Wadden op lopen zonder natte voeten te krijgen.
Het uitzicht is geweldig. Zo zien we in de verte Schiermonnikoog
en Engelsmanplaat.

*In het stormseizoen van 1973 bezweek de dijk van de Peazemerlannen.
Al snel overstroomde de gehele buitenste polder. Vanwege de kosten
werd besloten het gat niet te dichten. De zee hield zo vrije toegang
tot het noordelijke deel van de polder. Hierdoor slibde de kwelder
geleidelijk op en kwam het gebied jaarlijks gemiddeld een centimeter
hoger te liggen. Vrij snel ontwikkelde zich een prachtig dynamisch
kwelderlandschap met de bijbehorende rijke vegetatie en omvangrijke
vogelbevolking. De zomerpolder aan de kant van de Deltadijk is niet
opgeslibd en ligt ten opzichte van de kwelder veel lager. In de toekomst
zou er nogmaals een grote verandering in het gebied kunnen plaats-
vinden: er bestaan plannen om de zomerpolders geheel of gedeeltelijk
te ontpolderen om zo meer vastelandskwelders langs de waddenkust
te creëren.*

Bergeend

Peazemerlannen

Prachtig lijnenspel

We keren terug naar het begin van de pier en gaan de binnendijk op. Enkele meters na het informatiepaneel slaan we rechtsaf. In dit open landschap heb je overigens geen routekaart nodig. De weg wijst zichzelf. Met aan de linkerhand de zee en de kwelder en rechts de zomerpolder volgt een wandeling van circa vijf kilometer over de zomerdijk richting Bantpolder. Geulen, slenken en greppels vormen een prachtig lijnenspel. Sinds het gebied zijn nieuwe functie kreeg, wordt er op de kwelder geen vee meer geweid. Dat gebeurt wel in de zomerpolder, waar boeren uit de omgeving jaarlijks hun jongvee laten grazen. Ook aan hun 'natje' is gedacht: op verschillende plaatsen in het gebied staan drinkbakken die zijn aangesloten op de waterleiding. Door het herinrichten van de kade en de aansluiting met de kwelder zou er plaatselijk overigens weer beweiding mogelijk gemaakt kunnen worden, vertelt Jan Jelle Jongma. De combinatie van beweidde en onbeweidde delen op de kwelder zorgt ervoor dat de variatie van planten- en diersoorten nog verder toeneemt.

Kwelders liggen op de grens van land en zee. In Zuid-Holland spreken ze overigens over gorzen en in Zeeland over schorren. Het zijn begroeide, buitendijks gelegen gebieden die bij laagwater droog liggen en bij hoogwater kunnen overstromen. Ze bieden bescherming tegen de zee doordat ze de kracht van hoge golven breken, voordat deze de dijk bereiken. Voor het behoud van de biodiversiteit zijn ze van groot belang, want veel planten en dieren gedijen uitsluitend op kwelders. Zo zijn enkele tientallen plantensoorten voor hun voortbestaan volledig afhankelijk van kwelders. Ook zijn er veel insecten en spinnen die alleen hier voorkomen. Ten slotte zijn kwelders van groot belang voor vogels. Ze broeden en foerageren in kweldergebieden en wadvogels

gebruiken ze tijdens hoogwater als rustplaats. De internationale betekenis voor de natuurbescherming en handhaving van de biodiversiteit blijkt ook uit de opname in de Europese Habitatrichtlijn en in het Natura 2000 Netwerk van Europese natuurgebieden.

Tophotel voor vogels

Voor vogels is de Peazemerlannen een tophotel. Het kwelderlandschap met allerlei planten en bloemen vormt een driesterrenmenu voor onder andere de bergeend, graspieper, rietgors, gele kwikstaart en kneu. De zomerpolder - buiten de dijk gelegen graslanden die ooit kwelder waren - zijn een lustoord voor broedende scholteksters, Kieviten, tureluur en kluut. In de winter is de zomerpolder het foerageergebied voor duizenden rotganzen, brandganzen en smienten. In de nazomer staan uitgebloeide kruiden op het menu van zaadetende vogeltjes zoals putter en frater. De uitgestrekte kwelder is ook een goede omgeving voor zoutminnende planten. Zij voorzien het gebied ieder seizoen van de prachtigste kleuren. Van dieprood (schorrekruid) en donkerpaars (zeekraal) tot en met lichtroze (gerande schijnspruur) en lila (zeeaster).

Kort na de aanleg van de eerste zeedijk, in de elfde eeuw, ontstond het dijkdorp Paesens. In de zestiende eeuw kwam het dorp verder van de zee te liggen en ontstond westelijk van Paesens het dorpje Moddergat. De dorpingen leefden dicht bij elkaar, maar een huwelijk van een man of vrouw uit Paesens met een inwoner van Moddergat was nagenoeg ondenkbaar. Dat had vooral te maken met sociale status: de boeren in Paesens hadden het aardig voor elkaar, maar de vissers van Moddergat waren arm en hadden vaak grote schulden.

Putter

Langs de dijk

Gele kwikstaart

Tureluur

Tijdloos landschap

Wandelen in de Peazemerlannen is volop genieten van de mooiste vergezichten en luchten. Van de rust van een oud en tijdloos landschap. De geluiden van vogels. De enorme watervlakte. Het spel van de natuur. Eb en vloed. De wind. Een andere wereld. En tegelijk is die open waterrijke wereld onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de dorpen achter de dijk.

Een geschiedenis met een inktzwarte bladzijde: zondag 4 maart 1883. Het is helder weer die dag. De vissers van Paessens en Moddergat die één vloot vormen, besluiten om uit te varen. Ter hoogte van het Duitse Borkum gaat het mis. Er steekt een zware storm op. Zeventien van de tweeëntwintig schepen vergaan... Sommige families raken al hun mannen kwijt. Een gepensioneerde visser verliest in één dag zijn drie zoons, een schoonzoon en elf neven. Er is in Moddergat geen huis waar niet wordt getreurd.

Zeekraal

Keurmerk Waddengoud: Oan 'e dyk

Peasens-Moddergat huisvest de eerste toeristische organisatie die is bekroond met het keurmerk Waddengoud: Oan 'e dyk. Vanuit een markant pand aan de zeedijk organiseert de stichting diverse activiteiten. Zo zijn er culinaire wadlooptochten. Een zwerftocht over het wad of een retourtje Engelsmanplaat wordt afgesloten met een buffet van streekproducten. Op het menu staat onder andere lamsragout van biologische lammeren van de zeedijk en een salade met zeegroenten. Maar ook speltbrood uit De Marne, schapenkaas uit het Lauwersmeergebied en honing en jam uit het Waddengebied worden geserveerd. Daarnaast zijn er vogelexcursies, themaweekenden rond muziek en poëzie en excursies naar middeleeuwse kerkjes in oude terpdorpen. Voor het verkrijgen van het keurmerk worden onder meer de gastvrijheid, de cultuurhistorische waarde en 'de Waddenuitstraling' van de omgeving beoordeeld. Het pand aan de zeedijk is ingericht als informatiecentrum over het waddengebied en het wadlopen. Aan de hand van foto- en kaartmateriaal wordt een beeld geschetst van onder meer het dieren- en plantenleven.

Museum 't Fiskershúske

We zijn aan het einde van de zomerdijk, ter hoogte van de Bantpolder en keren via de hoger gelegen Deltadijk terug naar het dorp. Wie na de wandeling geen zin heeft om het schitterende gebied te verlaten en meer wil weten over de historie van de dorpen kan van maart tot en met oktober een bezoek brengen aan museum 't Fiskershúske aan het Fiskerspaad. In vier authentieke huisjes worden voorwerpen en documenten geëxposeerd die herinneren aan de oude kustvisserij en het leven van de bewoners van het dorp. Op de zeedijk staan we even stil bij het monument dat in 1958 werd onthuld voor de 83 vissers die tijdens de ramp het leven lieten. Het is een zuil geschraagd door vier keien van rood Beiers graniet. Er omheen staan platen met de namen van de omgekomen vissers en hun registratienummers. Aan de voorzijde van het monument is een hardstenen plaat aangebracht met een gedicht van de Friese dichter en prozaschrijver Douwe Tamminga (1909-2002):

*'Mar as de dea it skip berint, dan is der gjin ûntkommen.
O wetter, o wif elemint, de see hat jûn, de see hat nommen.'*

*'Als de dood het schip bereikt dan is er geen ontkomen.
O water, o wisselvallig element, de zee heeft gegeven, heeft genomen.'*